

ret til oplysningerne om Petersens ungdom, og det er et principielt problem. Det er åbenbart, at journalister en gang imellem må skjule deres kilder; ellers ville vigtige oplysninger ikke komme frem til offentligheden; men princippet bør ikke gælde, når de meddeler historiske oplysninger. I det tilfælde er dokumentationen ret afgørende.

Baggrundsinformationen er i det hele spinkel i den foreliggende bog; den har der ikke været tid til, synes det. Til gengæld er oplysningerne om transaktioner og begivenheder under det i virkeligheden korte forløb, da Nordisk Fjer gik ned, præcise og kvalificerede. Med gru følger læseren, at der vel kun reelt gik 5-6 år fra rimelig stabilitet til konkurs, fordi Petersen fik volumensyge, og ingen standsede den vanvittige ekspansion ud i intetheden. De to forfatte-

res gennemgang af mildest talt anløbne transaktioner med selskaber på de engelske småøer er spændende læsning og ligeledes beretningerne om, hvorledes man skruede værdien af maskiner op til helt urealistiske størrelser, som så kunne gavne regnskaber her og her i koncernen. I den forbindelse stilles der store spørgsmålstejn ved den gældende årsregnskabslov, der synes at tillade alt for mange ejendomme lige posteringer på aktivsiden.

De to journalister er i øvrigt ikke bange for at sætte navne på de kritisable personer, og det synes deres konklusioner også at kunne holde til.

Bogen er veludstyret med grafiske fremstillinger og register. Billedmaterialet er der ikke meget ved.

Ib Gejl

KULTURHISTORIE

Tinne Vammen & Carl Erik Andresen:
Ungdommens historie 1880-1950.
(Borgens Forlag, 1991). 129 s.

»Ungdommens historie« er tænkt som en lærebog rettet mod gymnasiet og HF's undervisning i historie og dansk. Fremstillingen falder i 3 hovedafsnit, der dækker temaerne: Arbejde og uddannelse, Unge i bevægelse og Mellem konfirmation og ægteskab. Hvert afsnit rummer en række teksteksempler samt forfatterens indledning. Desuden har de to forfattere skrevet bogens indledende og afsluttende kapitler, der sætter ungdomsbegrebet og ungdommens historie ind i en større teoretisk og kronologisk ramme.

Ungdomstiden, forstået som perioden mellem de egentlige barneår og den voksne alder, er en moderne fore-

teelse, der er blevet talt i takt med det moderne industri- og servicesamfunds tilblivelse. Tegn herpå var, at uddannelsesalderen forlængedes, og at der opstod et behov for, at de unge organiserede sig i deres egne ungdomsorganisationer. Med termen »det komplicerede ungdomsbegreb« sigter forfatterne til, at det derudover kan være ganske kompliceret at definere, hvad *en ung og ungdom* egentlig dækker over. F.eks. er valgretsalderen blevet sænket flere gange i perioden 1880-1950, mens den kriminelle lavalder er blevet hævet. Også klasse- og kønsmæssige og geografiske forskelle betyder, at unges erfarde historie har været mangfoldig og kompliceret.

De 3 hovedafsnit udmærker sig ved at anskueliggøre de store ændringer i unges situation, der er sket i perioden

1880-1950. Det klasse-mæssige, køns-mæssige og geografiske perspektiv er konsekvent fastholdt, og det lykkes også indimellem at koble perspektiverne sammen og etablere vigtige indsigter, som f.eks. at tidsrummet 1880-1950 i almindelighed har udvisket en række af de mest grelle forskelle mellem unge af forskelligt køn inden for de samme klasser, mens det har været så som så med den klasse-mæssige udjævning (s. 15). Forfatterens indledninger til de 3 hovedafsnit kommer generelt godt rundt om problemstillingerne, og tekst-udvalgene forekommer både velvalgte og nye eller overraskende i forhold til tidligere skrivelser på området.

Afsnittet om »Unge i bevægelse« kan eksemplificere forfatterens talent for at kombinere det brede overblik med det komplicerede og detaljerede begivenhedsforløb. Ungdomsforeningerne blev startet på forskellig måde og af forskellige grunde. De kunne enten være en del af den demokratiske kamp eller have primært selskabelige eller oplysende funktioner. De kunne mobilisere de unge på basis af køn eller klasse eller netop på tværs af disse skillelinier. De hovedkategorier af foreninger, der behandles er: filantropiske foreninger, religiøse bevægelser, politiske ungdomsforeninger samt modstandsbevægelsen. Måske burde idrætsforeninger og spejderbevægelsen have været skilt ud for sig, men begge behandles dog i teksteksempler. I fremstillingen af de forskellige foreningstyper træder den kronologiske dimension klart frem, og der afsluttes logisk med en behandling af det stagnerende foreningsliv i efterkrigstiden.

I et afsluttende afsnit trækkes udviklingen op for de unge efter 1950. Dette afsnit er dog ret summarisk og egner sig næppe til at give et mere end overfladisk indblik i den nuværende ungdoms umiddelbare forhistorie. Alt i alt må

det dog konkluderes, at gymnasiet og HF med denne bog har fået et brugbart hjælpemiddel, der er fuldt på højde med den nyeste forskning, og som på pædagogisk og veltilrettelagt måde formidler både overblik og detailviden om de unges historie.

Hanne Rimmen Nielsen

Birgitte Possing: *Viljens styrke. Natalie Zahle - En biografi om dannelse, køn og magtfuldkommenhed*. (Gyldendal, 1992). 2 bd., 622 s.

Natalie Zahles betydning for kvinders uddannelse i Danmark er uomtvistet. Hendes skoler – som hun styrede med fast hånd – blev i sidste halvdel af 1800-tallet den centrale dannelsesinstitution for unge kvinder, som ønskede at lære noget og at bruge deres intellektuelle evner. Mange af hendes elever fik stor betydning for kvindebevægelsen. Men hendes eftermæle har været præget af skiftende opfattelser af hendes historiske betydning.

Disse forhold har været udgangspunktet for Birgitte Possings store arbejde om Natalie Zahles liv, både det offentlige og det private, og hendes holdninger til kvindelighed og kvindeuddannelse, som hun helt fortjent forsvarede for doktorgraden ved et af de senere års største tilløbsstykker blandt de historiske disputatser. Hendes arbejde blev begunstiget af fundet af et stort og ubenyttet dobbeltarkiv i Landsarkivet for Sjælland, »Natalie Zahles Arkiv« og »N. Zahles Skoles Arkiv«, men derudover er afhandlingen baseret på et stort utrykt og trykt materiale.

Der er i høj grad tale om, at Birgitte Possing har villet gøre op med en række myter omkring Natalie Zahle, som selv var ophavskvinde til mange af dem, ivrigt sekunderet af hendes nærmeste.